

Kırsal Kesimde Yaşayan Evli Kadınların Aile İşlevlerinin Evlilik Uyumuna Etkisi

Pınar TELLİOĞLU¹ & Hacı ÖZDEMİR²

Öz

Bu çalışmanın amacı, kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin çeşitli aile işlevlerini gösterme düzeylerinin evlilik uyumlarına etkisini incelemektir. Araştırmanın bir diğer amacı kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin çeşitli aile işlevlerini gösterme düzeyleri ile evlilik uyumlarının; eğitim durumu, evlilik süresi, evlenme tipi ve çocuk sayısına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını saptamaktır. Araştırmanın modeli betimsel ilişkisel tarama modeli olup araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Samsun İlinin kırsal kesiminde yaşayan evli kadınlar oluşturmaktadır. Örneklemini Samsun İlinin İlkadım İlçesine bağlı Çatkaya, Uzgur, Çivril ve Kuşçulu köylerinde yaşayan evli 150 kadın oluşturmaktadır. Verilerin analizinde Pearson Korelasyon Katsayısı, One-Way Anova ve Çoklu Regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda evlilik uyumu ile aile problem işlevi arasında pozitif yönlü ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca, ailelerin problem çözme işlevini yerine getirme işlevinin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcılığa sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bir diğer sonucuna göre; kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin genel işlevleri yerine getirme düzeyleri ile duygusal tepki verme, roller ve iletişim işlevlerini yerine getirme düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde; gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve problem çözme işlevlerini yerine getirme düzeyleri ile de yine pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Araştırmanın son bulgularına göre kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları; eğitim durumu, evlilik süresi, evlenme tipi ve çocuk sayısı değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilik Uyumunu, Aile İşlevselliği

The Effect of Family Functions of Married Women Living in the Rural Area on Marriage Harmony

Abstract

The purpose of this study was the family of married women living in rural areas do not show a variety of family functions is to examine the impact of compliance levels of marriage. Another purpose of the study is to examine the level of marital adjustment and the level of family functioning of married women living in rural areas; education status, duration of marriage, type of marriage and number of children. The model of there search was a descriptive relational screening model and appropriate sampling method was used for non-random sampling methods in the study. The universe of there search is composed of married women living in rural areas of Samsun province. The sample consists of 150 married women living in Çatkaya, Uzgur, Çivril and Kuşçulu villages of İlkadım district of Samsun. In the analysis of the data, Pearson Correlation Coefficient, One-Way Anova and Multiple Regression analysis were used. As a result of there search, it was concluded that there is a positive relation between marital adjustment and family problem function. It has also been found that the problem-solving function of the families has a significant predictor of marital adjustment. According to another result of there search; the levels of fulfillment of the general functions of married women living in rural areas, and the levels of emotional reaction, role and communication fulfillment are moderately positive; there is also a low level of positive correlation with the level of performing there quired demonstration, behavior control and problem solving functions. According to recent findings of the survey, marital adjustment of married women living in rural areas; education status, duration of marriage, type of marriage and number of children.

Keywords: Marriage, Marriage Adaptation, Family Functionality

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, pinartellioglu@gmail.com

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Nefier55@gmail.com

Bu makale URKUND programı yardımıyla intihale karşı kontrol edilmiştir.

1.GİRİŞ

Aile; biyolojik, sosyolojik ve psikolojik yapısı dolayısıyla birey ve toplumun ihtiyacı olan cinsellik, üreme, korunma ve barınma, sevmeye ve sevilme, sevgiyi paylaşma, bağımlı ve bağımsız olma, ait olma, statü edinme, güven duyma, kendini gerçekleştirme, çocukların bakımı ve eğitimi, toplumsal töre ve ideallerin, kazanılan mal ve bilgilerin yeni nesillere aktarımı gibi pek çok görevi yerine getirmektedir. Aileler toplumdaki topluma ve aynı toplum içerisinde farklılık gösterse de işlevleri; üreme yoluyla neslin devamlılığını, üyelerinin sosyal, psikolojik, ekonomik ve eğitimsel doyumlarını sağlamak şeklinde evrenselleşmiştir (Özgüven, 2001:2).

Aile kavramı ve psikolojik düzeyde aile; ‘aile yapıları’, ‘ailedeki etkileşim’ ve ‘ailedeki yaşam döngüsü’ açılarından incelenebilir. Genel olarak bakıldığında, aile işlevlerinde aile içi iletişime, karşılıklı saygı ve işbirliğine büyük önem verilmektedir. Aile içi ilişkiler yapısı, ailenin işlevlerini sağlıklı bir biçimde yerine getirip getirememesinde önemli bir belirleyicidir. Sağlıklı işlevlere sahip aile; sorunlarını bir araya gelerek çözebilen, birbirlerine duygusal olarak bağlı ve özgürlüklerini kısıtlamayacak şekilde birbirleri ile ilgili, kendilerinden beklenen rolleri etkili biçimde yerine getirebilen, davranışlarını aşırıya kaçmayacak şekilde kontrol edebilen, açık ve dolaysız bir iletişime sahip olan bireylerden oluşmaktadır (Bulut, 1990:4).

Her işlev, aile sisteminin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu nedenle, sadece tek bir işlevin anlaşılması ailenin tümü hakkında bilgi veremez ve hiçbir işlev de sistemin bütününden ayrıtırlamaz. Yani ailede tüm işlevler birbirine bağlıdır. Örneğin; aile içi iletişim açık ve dolaysız değilse, diğer işlevlerin de beklenen düzeyde yerine getirilmesi olanaksızdır. O halde, herhangi bir işlevde meydana gelebilecek bozulma, diğerlerini de etkileyecektir (Epstein ve Bishop, 1983; akt. Bulut, 1990:4).

İşlevlerini sağlıklı bir beraberlik içinde yerine getirmeyen aileler sağlıklı ailelerdir. Bu tür ailelerin önemli özelliği, iletişim işlevlerinin ve kişiler arası işlevlerinin bozuk olması ve kurallara aşırı bağlı olmalarıdır. Belirli roller, kişilerin üzerine zorla yüklenmiştir ve bunları değiştirmek zordur. Üyeleri birbirleriyle az konuşan ve açık bir iletişim içinde olmayan, aileyi ilgilendiren konulara birlikte çözüm aramayan, üyeleri birbirlerine gerçek bir yakınlık duymayan ve olumsuz duygular besleyen başka bir ifade ile özellikle ailede ebeveyn konumunda olan eşlerin aralarındaki uyumun düşük düzeyde olduğu aileler sağlıklıdır (Bulut, 1990:11). Çabukça ve Tutarel-Kışlak (2002), evli çiftlerde demografik değişkenlerle empati sahibi olmanın, evlilikte uyumu yordamada konusundaki etkileri üzerinde yaptığı çalışmada, empatinin evlilik uyumunun yordamasında anlamlı değişken olduğu sonucuna varılmıştır. Demiray (2006) ise, elli bir çiftte yer verdiği bir çalışmada, ailenin yaptığı ziyaretler, evliliğin süresi ve çiftin hangi yaşta olduğunun, evlilikte uyumla ilişkisinin anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Şener (2002), araştırmasında

da genelde 35 yaş üzeri kişilerde erkek ve kadınların uyum puanları, eğitim düzeyleri, ailedeki ekonomik durum ve gelir yaş artışına bağlı olarak artmaktayken, kaç çocuğa sahip olduğu ve çiftin yaş farkı azalma göstermektedir. Uyum puanlarına bakıldığında hem kadın hem de erkeğin çalıştığı ilişkilerde bu puan yüksek, emekli kadının bulunduğu ilişkilerde de puan düşük olmaktadır. Eşlerin iletişimi, kararları beraber alma ve beraber etkinliklerin bir parçası olma, hem eşinin hem de kendi akrabaları ile yeterli ilişkiye sahip olma ve iyi bir ekonomik duruma sahip olma konularındaki memnuniyet artınca, uyum puanlarının da arttığı görülmektedir.

Gürsoy'un (2004) çalışmasında, eşlerin evlilik öncesi birbirlerini ne kadar zamandır tanıdığı, çocuk sayısı, evliliğin ne zaman olduğu, eğitimleri, işleri, yaşları ve kaygı durumlarının, evlilik uyumunu ne derecede yordadığını gözlemlemiştir. Çalışmaya göre kadınlarda uyumu yordadığı düşünülen değişkenler eğitim ve kaygı; erkeklerdeyse iş durumu ve kaygının yordadığı görülmüştür. Tuncay (2006), mükemmeliyetçi kişilerin evliliklerindeki uyumu kişilerarası düzeyde araştırmıştır. Evli çiftler üzerinde yapılan araştırmada, kadınlardaki mükemmeliyetçilikle alakalı aldıkları puanların yüksekliğiyle kaygı ve depresyonla alakalı ölçümlerde aldıkları yüksek puanların, uyum konusunda aldıkları düşük puanlarla arasında ilişki olduğu görülmüştür. Bir kadın eşinin kendisini eleştirdiğini düşünüyorsa bu durum, uyum puanında düşüklüğe neden olmaktadır. Erkeklerde ise depresyon ve mükemmeliyetçilik puanla-

rında artış oldukça, uyum puanlarında düşüş olmuştur. Bir erkek, arada eleştirel bir yaklaşım olduğunu düşünüyorsa, bu durumda da kadınlarda olduğu gibi, evlilik uyumunda düşüş olmaktadır.

Evlilik kurumuna kentlerde yaşayan kadınlardan daha erken yaşta adım atan kırsal kesimde yaşayan kadınlar aile içerisinde yapmakla mükellef olduğu iş ve işlevleri yerine getirmede sorun yaşayabilmektedir. Bu durum eşleri ile arasındaki ilişkinin niteliğini de etkileyebilmektedir. Bu açıdan kırsal kesimde yaşayan kadınların evlilik uyumunu etkileyen unsurları ve aile işlevinin evlilik uyumundaki rolünü tespit etmek, kadınların uyumlu evlilik geçirmeleri noktasında fikir vermesi açısından önem arz etmektedir. Tüik (2018) raporuna göre; “*evlenen çiftlerin sayısı 2016 yılında 594 bin 493 iken 2017 yılında %4,2 azalarak 569 bin 459 oldu. Kaba evlenme hızı binde 7,09 olarak gerçekleşti. Boşanan çiftlerin sayısı 2016 yılında 126 bin 164 iken 2017 yılında %1,8 artarak 128 bin 411 oldu. Kaba boşanma hızı binde 1,6 olarak gerçekleşti.*” Boşanma ile ilgili sayısal veriler 2017 yılında evlenen çiftlerin %22'si kadar çift boşanmıştır. Bu durum boşanmanın ülkemizde bir problem alanı olduğunu göstermektedir. Boşanmanın sebeplerinden önemli bir bölümünün aile işlevselliği ve evlilik uyumu olduğu düşünülmektedir. Çalışmamızın çıktılarının aile işlevselliği ve evlilik uyumu noktalarında önemli bilgiler vereceği ve boşanma konusunda yapılacak çalışmalara temel teşkil edeceği düşünülmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın temel amacı kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin çeşitli aile işlevlerini gösterme düzeyleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın bir diğer amacı kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin çeşitli aile işlevlerini gösterme düzeyleri ile evlilik uyumlarının; eğitim durumu, evlilik süresi, evlenme tipi ve çocuk sayısına göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını saptamaktır. Araştırmanın temel amacı kapsamında aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranacaktır;

1. Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin problem çözme, genel işlevler, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü işlevlerini yerine düzeyleri evlilik uyumlarını yordamakta mıdır?

2. Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları eğitim durumuna, evlilik süresine, evlenme tipine ve çocuk sayısına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

2.YÖNTEM

2.1.Evren ve Örneklem

Bu çalışmada betimsel ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Samsun İlinin kırsal kesiminde yaşayan evli kadınlar, örneklemi ise Samsun İlinin İl-kadım İlçesine bağlı Çatkaya, Uzgur, Çivril ve Kuşçulu köylerinde yaşayan 150 evli kadın oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bunun için de araştırma yapıldığı sıradan ulaşılabilen, kırsal kesimde yaşayan evli kadınlar araştırmanın örneklemini

oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemin oluşturulan kırsal kesimde yaşayan evli kadınlara ait sosyo-demografik bilgiler aşağıda verilmiştir.

Örneklemin yaş aralıklarına göre dağılımına baktığımızda %2,7'si 18-24 yaş (4), %19,3'ü 25-30 yaş (29), %46,7'si 31-45 yaş (70), %25,3'ü 45-59 yaş (38), %6'sı 60 ve üstü yaş (9) aralığındadır. Örneklemin eğitim durumuna göre dağılımına baktığımızda %12,7'si sadece okur yazar (19) durumundadır ve %38,7'si ilköğretim (58), %34'ü lise (51), %14,7'si üniversite (22) mezunudur. Örneklemin evlilik süresine göre dağılımına baktığımızda %9,3'ü 1-5 yıl (14), %20,7'i 6-10 yıl (31), %14,7'si 11-15 (22), %16,7'si 16-20 (25), %38,7'si 21 ve üstü (58) yıldır evlidir. Örneklemin evlenme tipine göre dağılımına baktığımızda (67), %48'i anlaşarak (72), %2'si zorla (3), %5,3'ü kaçarak (8) evlenmiştir. Örneklemin sahip olduğu çocuk sayısına göre dağılımına baktığımızda . %18'i bir çocuğa (27), %38'i iki çocuğa (57), %26,7'si üç çocuğa (40), %13,3'ü dört ve üstü çocuğa (20) sahiptir.

2.2.Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Evlilik Uyum Ölçeği, Aile Değerlendirme Ölçeği ve sosyo-demografik bilgilere ulaşabilmek için Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

2.2.1.Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ)

Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen ve Kışlak (1996) tarafından Türkçeye uyarlanıp geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ), evlilik ilişkisinden alınan evlilik uyumunu ölçmeyi amaçla-

maktadır. Ölçek, seçenek sayıları farklı 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan 0–60 arasında değişmektedir. 43 puanın üzerinde alanlar evlilik ilişkileri açısından uyumlu, altında alanlar ise uyumsuz olarak kabul edilmektedir. Kışlak (1996) ölçeğin güvenirliği için yaptığı çalışmada cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı. 80, iki yarı güvenirlik katsayısı da. 67 olarak bulunmuştur (Kışlak, 1996: 36).

2.2.2.Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ)

Aile Değerlendirme ölçeği, Amerika Birleşik Devletleri'nde Brown Üniversitesi ve Buttlar Hastanesi tarafından Aile Araştırma Programı çerçevesinde geliştirilmiştir ve ailenin işlevlerini hangi konularda yerine getirip getirmediğini ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır. Ölçek; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü, genel fonksiyonlar olmak üzere yedi alt boyuttan ve toplam 60 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin Türkiye'deki geçerlik ve güvenirlik çalışması Bulut (1989) tarafından iç tutarlılık yöntemleriyle sınanmıştır. İç tutarlılığı, 67 deneğin verdikleri cevaplar üzerinden her bir boyut için Cronbach alfa katsayıları hesaplanarak yapılmıştır. Problem Çözme için 0.80, İletişim için 0.71, Roller için 0.42, Duygusal Tepki Verebilme için 0.59, Gereken İlgiyi Gösterme için 0.38, Davranış Kontrolü için 0.52, Genel Fonksiyonlar için 0.86 olarak bulunmuştur ($p=0.001$).

2.2.3.Kişisel Bilgi Formu

Bu araştırma için hazırlanan kişisel bilgi formu, araştırmanın örneklemini oluşturan kırsal kesimde yaşan evli kadınların yaş aralıkları, eğitim düzeyleri, evlilik süreleri, evlenme tipleri ve çocuk sayıları hakkında sorulan sorulardan oluşmaktadır.

2.3.Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında yapılan istatistiksel analizlerde, araştırma problemi ve değişkenlerin özellikleri göz önünde bulundurularak Pearson Korelasyon Katsayısı, One-WayAnova ve Çoklu Regresyon analizleri kullanılmıştır. One-WayAnova ve Pearson Korelasyon Katsayısı analiz yöntemlerinin normallik şartını sağlayabilmek amacıyla normallik varsayımı örneklem büyüklüğü dikkate alınarak ölçme ve değerlendirme uzmanlarının önerileri doğrultusunda çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmış, histogram grafikleri incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin tüm değişkenler için -1,5 ile +1,5 değerleri arasında olup dağılımların normallikten manidar düzeyde sapmadığı görülmüştür. Bu sebeple araştırma verileri normal dağılım gösterdiği için parametrik testler kullanılmıştır.

3.BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan kırsal kesimde yaşan evli kadınların ölçeklere verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda ulaşılan bulgular yer almaktadır.

Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin problem çözme, genel işlevler, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü işlevlerini yerine düzeylerinin evlilik uyumlarını yordamasına ilişkin bulgular

Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyum, ailelerinin problem çözme, genel işlevler, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü işlevlerini yerine düzeyleri arasındaki ilişkinin anlamlılık düzeyini test etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. İlgili değişkenlere ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 1. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Katsayıları ve Betimsel İstatistikler

	1	2	3	4	5	6	7	8
1.Evlilik Uyum	-							
2.Genel İşlev	.040	-						
3.Gereken İlgiyi G.	.064	.283**	-					
4.Davranış Kontrolü	.066	.275**	.485**	-				
5.Duygusal Tepki Verme	.123	.346**	.461**	.352**	-			
6.Roller	.112	.440**	.505**	.432**	.475**	-		
7.İletişim	.047	.388**	.239**	.136	.269**	.459**	-	
8.Problem Çözme	.406**	.178*	.203*	.177*	.100	.058	.264**	-
$\bar{X}$	36.40	30.01	16.68	24.52	15.86	29.11	21.04	10.89
SS	6.24	3.44	3.38	3.62	2.83	3.71	3.36	3.46

Not. $p < .05^*$, $p < .001^{**}$.

Tablo 1’de görüldüğü gibi kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları ile ailelerinin problem çözme ($r=.406$, $p<.001$) işlevini yerine getirme düzeyi arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin genel işlevleri yerine getirme düzeyleri ile duygusal tepki verme ($r=.346$, $p<.001$), roller ($r=.440$, $p<.001$) ve iletişim ($r=.388$, $p<.001$) işlevlerini yerine getirme düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde; gereken ilgiyi

gösterme ($r=.283$, $p<.001$), davranış kontrolü ($r=.275$, $p<.001$) ve problem çözme ($r=.175$, $p<.05$) işlevlerini yerine getirme düzeyleri ile de yine pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin gereken ilgiyi gösterme işlevini yerine getirme düzeyleri ile davranış kontrolü ($r=.485$, $p<.001$), duygusal tepki verme ($r=.461$, $p<.001$) ve roller ($r=.505$, $p<.001$) işlevlerini yerine getirme düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde; iletişim ($r=.239$, $p<.001$) ve problem çözme ($r=.203$, $p<.05$) işlevlerini yerine getirme düzeyleri ile de yine pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin davranış kontrolü işlevini yerine getirme düzeyleri ile duygusal tepki verme ($r=.352$, $p<.001$) ve roller ($r=.432$, $p<.001$) işlevlerini yerine getirme düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde, problem çözme ($r=-.177$, $p<.05$) işlevini yerine getirme düzeyi ile de negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin duygusal tepki verme işlevini yerine getirme düzeyleri ile roller ($r=.475$, $p<.001$) iş-

levlerini yerine getirme düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde; iletişim ($r=.269$, $p<.001$) işlevini yerine getirme düzeyleri ile de yine pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin roller işlevini yerine getirme düzeyleri ile iletişim ($r=.459$, $p<.001$) işlevlerini yerine getirme düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde; iletişim işlevini yerine getirme düzeyleri ile problem çözme ($r=.264$, $p<.001$) işlevlerini yerine getirme düzeyleri arasında da yine pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin problem çözme, genel işlevler, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü işlevlerini yerine getirme düzeyi değişkenlerine göre evlilik uyumlarının yordanmasına ilişkin Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki ikili korelasyonların .80'nin altında olduğu, çoklu bağlantı problemi olmadığı ve veriler normal dağılım gösterdiği için ilgili değişkenler regresyon analizine katılmıştır. Çoklu Regresyon Analizi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. *Evlilik Uyumunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları*

	B	Stan- dart Hata	β	T	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	34.666	5.091	-	6.810	.000	-	-
Problem Çözme	.866	.150	.481	5.772	.000	.406	.436
İletişim	-.274	.169	-.147	-1.618	.108	-.047	-.135
Roller	-.045	.173	-.027	-.260	.795	-.112	-.022
Duygusal Tepki V.	-.137	.200	-.062	-.685	.494	-.123	-.057
Gereken İlgili G.	.213	.178	.115	1.197	.233	-.064	.100
Davranış Kontrolü	.065	.155	.038	.419	.676	-.066	.035
Genel İşlevler	-.141	.161	-.078	-.874	.383	-.040	-.073

R=.454 R²=.206 F(7,142)=5.266 p=.000

Tablo 2’de görüldüğü gibi problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler değişkenleri birlikte, kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları ile orta düzeyde anlamlı bir ilişki vermektedir (R=.454, R²=.206). Adı geçen yedi değişken birlikte, evlilik uyumundaki varyansın yaklaşık %21’ini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin evlilik uyumu üzerindeki önem sırası; problem çözme, iletişim, gereken ilgiyi gösterme, genel işlevler, duygusal tepki verme, davranış kontrolü ve rollerdir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına

ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, sadece problem çözme değişkeninin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcılığı olduğu görülmektedir. İletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü, genel işlevler önemli bir etkiye sahip değildir.

- **Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları eğitim durumuna, evlilik süresine, evlenme tipine ve çocuk sayısına göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular**

Kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumlarının eğitim durumu, evlilik süresi, evlenme tipi ve çocuk sayısı değişkenleri

bakımında anlamlı olarak farklılaşmış farklılaşmadığını test etmek amacıyla yapılan Tek

Yönlü Varyans Analizi (One-Way Anova) sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Evlilik Uyum Puanlarına Yönelik Betimsel İstatistikler ve Değişkenlere İlişkin OneWay Anova Sonuçları

Betimsel İstatistikler				Eğitim Durumuna göre ANOVA Sonuçları						
Grup	N	$\bar{X}$	SS	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Okuryazar	19	36.36	7.00	G.Arası	88.338	3	29.4460	.751	.524	Fark Yoktur
İlköğretim	58	35.51	6.31	G.İçi	5725.856	146	39.218			
Lise	51	37.29	6.28	Toplam	5814.193	149				
Üniversite	22	36.72	6.32							
Toplam	150	36.40	6.24							

Betimsel İstatistikler				Evlilik Süresine göre ANOVA Sonuçları						
Grup	N	$\bar{X}$	SS	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
1-5 yıl	14	34.50	6.75	G.Arası	88.739	3	22.185	.562	.691	Fark Yoktur
6-10 yıl	31	35.80	6.57	G.İçi	5725.454	145	39.486			
11-15 yıl	22	36.54	6.97	Toplam	5814.193	149				
16-20	25	37.28	6.18							
21 ve üstü	58	36.75	5.76							
Toplam	150	36.40	6.24							

Betimsel İstatistikler			Evlenme Tipine göre ANOVA Sonuçları							
Grup	N	$\bar{X}$	SS	Varyans	Kareler	sd	Kareler	F	p	Anlamlı
				Kaynağı	Toplamı		Ortalaması			Fark
Görücü	67	36.22	6.34	G.Arası	124.385	3	41.462	1.562	.366	Fark Yoktur
Anlaşarak	72	35.25	6.20	G.İçi	5689.88	146	38.971			
Zorla	3	42.66	4.93	Toplam	5814.193	149				
Kaçarak	8	37.00	6.00							
Toplam	150	36.40	6.24							

Betimsel İstatistikler			Çocuk Sayısına göre ANOVA Sonuçları							
Grup	N	$\bar{X}$	SS	Varyans	Kareler	sd	Kareler	F	p	Anlamlı
				Kaynağı	Toplamı		Ortalaması			Fark
Yok	6	31.50	2.94	G.Arası	187.359	4	46.840	1.207	.310	Fark Yoktur
1	27	37.62	6.18	G.İçi	5626.84	145	38.806			
2	57	36.36	6.83	Toplam	5814.193	149				
3	40	36.52	5.93							
4 ve üstü	20	36.10	5.63							
Toplam	150	36.40	6.24							

Tablo 3'te görüldüğü gibi kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları, eğitim durumu, evlilik süresi, evlenme tipi ve çocuk sayısı değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

$f(3.146)=.751, p>.05$; $f(3.145)=.562, p>.05$;
 $f(3.146)=1.562, p>.05$; $f(4.145)=1.207, p>.05$

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın ilk ulaşılan sonucuna göre kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları ile ailelerinin problem çözme işlevini yerine getirme düzeyi arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca ailelerin problem çözme işlevini yerine getirme işlevinin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcılığa sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yani ailelerin problem çözme becerileri arttıkça evlilik uyumları da artmaktadır ve problem çözme evlilik uyumu üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Konuyla ilgili saptanan sonuç literatürle de paralellik göstermektedir. Ailenin problem çözme işlevini yerine getirebilmesi için çatışma çözme becerileri noktasında yeterliliğinin olması bilinen bir gerçektir. Yapılan araştırmalarda olumsuz çatışma çözme stili ile evlilik uyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, çatışma çözme stillerinin evlilik uyumunu önemli ölçüde yordadığı saptanmıştır (Özen, 2006: 98). Yirmi yıldan fazla süredir evli olan yirmi sekiz çift üzerine yapılan araştırmaya göre problem çözme ve güçlü iletişim becerileri, evlilik doyumunun yordayıcılarıdır (Norgren, Souza, Kaslowlll, Hammerschmidt & Sharlin, 2004). Tüm bunlar dikkate alındığında evliliklerde uyumu artırabilmek için ailelerin problem çözme becerilerini edinmesi ve bu becerileri aile içinde işlevsel olarak kullanması son derece önemlidir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre; kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin genel işlevleri yerine getirme düzeyleri ile duygusal tepki verme, roller ve iletişim işlevlerini yerine getirme düzeyleri arasında pozitif

yönde orta düzeyde; gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve problem çözme işlevlerini yerine getirme düzeyleri ile de yine pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Yani ailelerin genel işlevleri yerine getirme düzeyleri arttıkça duygusal tepki verme, roller, iletişim, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü, problem çözme işlevlerini yerine getirme düzeyleri artmaktadır. Bu durum ailenin işlevsel olmasının aile içi iletişimi, aile arasında iş paylaşımını ve yardımlaşmayı, birbirlerinin duygularını anlama noktasında çaba içerisinde olmayı, davranışlarını kontrol ederek problem çözme eğilimi göstermeyi olumlu yönde etkileyeceğini düşündürmektedir. Tüm bunların da evlilik uyumuna olumlu katkılar sağlayacağı açıktır. Bir diğer sonuca göre, kırsal kesimde yaşayan evli kadınların ailelerinin gereken ilgiyi gösterme işlevini yerine getirme düzeyleri ile davranış kontrolü, duygusal tepki verme ve roller işlevlerini yerine getirme düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde; iletişim ve problem çözme işlevlerini yerine getirme düzeyleri ile de yine pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Aile bireylerinin birbirlerine karşı ilgili ve duyarlı olmaları, birbirlerinin duygularına tepki vermelerini sağladığı ve empati yeteneklerini geliştirdiği ve buradan hareketle evlilik uyumunu artırdığı düşünülebilir. Ayup ve Iqbal (2012) iletişim becerilerinin evlilik doyumuyla ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Norgren, Souza, Kaslowlll, Hammerschmidt ve Sharlin (2004) evlilik doyumunun iletişim becerilerini yordadığını belirtmiştir.

Yukarıda ifade edilenler dikkate alındığında aile işlevlerine ilişkin değişkenler ailenin aile içi ilişkilerinin dinamik yapısını etkiler ve doğrudan veya dolaylı olarak evlilik uyumuna pozitif veya negatif etki yapmaktadır. Tufan'a (1983) göre ailenin fonksiyonel ve fonksiyonel olmaması yani sağlıklı ve sağlıklı olmaması, sosyo-ekonomik özellikleri, toplumdaki hizmet ve olanaklar, aile üyelerinin genetik özellikleri, kişilikleri ve aile içi ilişkilerin dinamik yapısı ile ilgilidir. Sorunlarını bir araya gelerek çöze-bilen, birbirlerine duygusal olarak bağlı ve özgürlüklerini önlemeyecek şekilde ilgili, herkesin kendinden beklediği rolü etkin biçimde yerine getirebildiği, birbirlerinin davranışlarını aşırıya kaçmayacak şekilde kontrol edebilen ve aralarında açık, rahat, dolaysız bir iletişim bulunan aileler, işlevlerini yerine getiren sağlıklı ailelerdir (Bulut, 1990: 67).

Araştırmanın son bulgularına göre kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları, eğitim durumu, evlilik süresi, evlenme tipi ve çocuk sayısı değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Literatür incelendiğinde araştırmanın bu bulgularını destekleyen veya desteklenmeyen araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır. Kadınların toplumsal baskı altında olmaları, bireysel doyumlarını olumsuz yönde etkilemektedir, ancak eğitim düzeyi yüksek kadınların bu baskıyı daha az hissetmektedir ve bireysel doyumları artmaktadır. Bireysel doyumun artmasının evlilik uyumunu da olumlu yönde etkileyeceği düşünülebilir. Eğitim düzeyi yükseldikçe eşlerin çatışma ve anlaşmazlıklarını karşılıklı saygı çerçevesinde çöz-

meye çalışırlar, eğitim seviyesi düştükçe de empati düzeyi azalabilir ve bu da eşlerin uyumunu olumsuz yönde etkileyebilir. Eğitim düzeyi arttıkça evlilik ilişkilerini ve evlilikle ilgili duyguları olumlu yönde etkilediği, eğitim düzeyi düştükçe de bu parametrelerin azaldığı görülebilir (Demiray, 2006: 51).

Araştırmanın bir başka sonucuna göre evlilik uyumu ile evlenme tipine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Araştırmanın bu bulgusunun aksine literatürde evlenme tipi ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Kadınların kişilik özellikleri, evlilik doyumunu en iyi yordayan değişkenken, flört ederek evlenen kadınların genel ruh hali, evlilik doyumunu en iyi yordamaktadır. Eşlerin ilişkiye yaptıkları yatırım arttıkça ilişki doyumunu artmakta, evlilik doyumunu arttıkça da ilişkiye yapılan yatırımın artmakta olduğu görülmektedir. Görücü usulü evlilik yapan ev kadınların, muhtemelen evliliklerinde aradığını bulamadığından dolayı anksiyete, somatizasyon belirtilerinin tanınarak evlenenlerden daha çok görüldüğünü ifade etmişlerdir. Yapılan bir çalışmada görücü usulü ile evlenenler daha çok çatışma yaşamakta ve bunun da evlilik uyumunu azaltıcı bir etken olduğunu tespit edilmiştir. Bir birini yeterince iyi tanıyarak evlenen bireylerde evliliğe dair beklentilerinde bir değişiklik olmamakla beraber, yeterince birbirini tanımadan yapılan evliliklerde az da olsa evliliğe dair beklentileri değişmektedir. Evliliğe hazır oluş da evlilik uyumunu doğrudan etkilemektedir (Güngör, 2007: 36).

Bir diğer sonuca göre evlilik süresine göre kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları evlilik süresine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Fışlıoğlu (1992) yüksek lisans öğrencilerinin evlilik süreleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelemiş, bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirlemiştir. Evlilik süresinin, cinsiyetler açısından evlilik uyumunu nasıl etkilediğine ilişkin araştırmalarda ise, kadınlarda evlilik uyumunun evlilik süresi arttıkça düştüğü, erkeklerde ise yükseldiği belirlenmiştir. Turan (1997) tarafından yapılan bir çalışmada ise erkekler için evlilik süresi anlamlı bulunurken, kadınlar için anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Bir diğer sonuca göre evlilik süresine göre kırsal kesimde yaşayan evli kadınların evlilik uyumları çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Evlilik uyumunun çocuk sayısına bağlı olarak değişmediğine işaret eden çalışmalar bulunmaktadır. Çocuklar küçük yaşta evlilikte istikrarı artırmaktadır, diğer yandan da evlilikte kaliteyi düşürmek gibi çelişkili bir etkiye sahiptir. Ayrıca evlilik kalitesindeki düşüşler ve artışlar, depresyon belirtileri, çocuğun cinsiyeti ve hamileliğin planlanmış olup olmadığıyla öngörülebildiği belirtilmektedirler. Evlilikteki problemlerin çiftlerin çocuklarını etkilediği, çocuklarda depresyon, yetersiz sosyal beceriler, kötü sağlık sonuçları, düşük akademik başarı ve davranış problemleri oluşturduğu bildirilmektedir. Dolayısıyla eşler arasındaki uyum ile çocuğun uyumu arasındaki ilişki sıklıkla araştırılan konuların başında gelmektedir.

Tüm bu sonuçlar dikkate alındığında ailelerin aile içinde meydana gelen problemler karşısında problem çözme becerilerini devreye sokmaları onların evlilik uyumlarını artırdığı söylenebilir. Ayrıca sağlıklı bir ailede olması gereken ailenin genel olarak ailesel işlevleri paylaşarak yapabilmesinin ardında aile bireylerinin birbirlerine karşı şeffaf bir biçimde duygularını açabilmelerinin, ev içi rolleri paylaşabilmelerinin, empatiyle engelsiz bir iletişim kurabilmelerinin, birbirlerine karşı gereken zamanı ve ilgili sunabilmelerinin, birbirlerine karşı davranışlarında otokontrollerini sağlayarak problemlerin çözümüne ilişkin gayret gösterebilmelerinin olduğu düşünülebilir.

5.ÖNERİLER

Bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

1. Bireylerin evlilik uyum düzeylerini arttırmalarında orta düzeyde etkili olan aile işlevlerine önem vermeleri, bu sayede daha uyumlu bir evlilik yaşayabilecekleri önerilmektedir.
2. Konu ile ilgili araştırma yapacak olan araştırmacılar, kırsal kesimden ve Samsun ilinden daha geniş kitlelere ulaşarak çalışmalarını yürütebilirler.
3. Evlilik uyumu ve aile işlevi ile ilgili daha farklı ölçeklerden yararlanarak farklı boyutlarda araştırma yapabilirler.

Kaynakça

Ayub, M., Iqbal, S. (2012). The factors predicting marital satisfaction: a gender difference in pakistan. The International Journal of Interdisciplinary Social Science,6(7), 63-73

Bulut, I. (1990). *Aile Değerlendirme Ölçeği El Kitabı*. Ankara: Özgüzelş Matbaası.

Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi*, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Fışiloğlu, H. (1992). Lisans Üstü Öğrencilerin Evlilik Uyumunu, *Psikoloji Dergisi*, (7), 16-23.

Güngör, H. C. (2007). *Evlilik Doyumunu Açıklamaya Yönelik Bir Model Geliştirme*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Gürsoy, Ç. (2004). Kaygı ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumunu İle İlişkisi, Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Norgren, M.B.P., Souza, R.M., Kaslowll, F., Hammerschmidt, V., Sharlin, V.S.A. (2004). Possível. [marital satisfaction in long-lasting marriages: a feasible construction.] *Estudos de Psicologia (Natal)*, 9 (3), 575-584.

Özen, Aç (2006). *Evlilik Uyumunun Yordayıcıları Olarak Karı ve Kocaların Değer Uyumları ve Eşlerin Çatışma Çözüm Stilleri*, Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Özgüven, İ. (2001). *Ailede İletişim Ve Yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.

Şener, A. (2002). Ailede Eşler Arası Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Tuncay, E. (2006). Mükemmeliyetçiliğin Evlilik Uyumunu Üzerindeki Yordayıcı Rolü, Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Turan, M. (1997). *Erzurum'daki Evli Çiftlerin Evlilik İlişkilerinin Değerlendirilmesi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). "Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi", Aile ve Toplum. *Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 5, 35-41

Tüik (2018). Evlenme ve Boşan İstatistikleri 2017. *Haber Bülteni*, 27593